

ZAŠTO DECA NAPUŠTAJU SPORT?

Podaci govore da 50% američke dece koja su na ranom uzrastu ušla u sport, sport napusti do svoje 12. godine; 70% do svoje 14-te, a 75% do 15-te godine.

Nemamo podatke koliko procenata naše dece svake godine napusti sport!

RAZLOZI ZA NAPUŠTANJE SPORTA

- ✓ Gubitak interesovanja
- ✓ Pojava drugih interesovanja
- ✓ Nedostatak zabave
- ✓ Oduzima im mnogo vremena
- ✓ Treneri su loši pedagozi
- ✓ Izostanak uspeha i napretka
- ✓ Trener favorizuje pojedince

- Treba im više vremena za škol
- Soviše težak sportski program
- Dosadni i jednolični treninzi
- Loša organizacija i komunikac.
- Prenaglašavanje važnosti pob.
- Mala minutaža u igri
- Nemaju podršku roditelja

Roditelji ne bi trebalo da:

- Preterano naglašavaju i vrednuju pobedu
- Teraju decu u suviše ranu specijalizaciju nekog sporta i
- Žive svoje živote i ostvaruju lične snove kroz sport svoje dece.

PODACI ISTRAŽIVANJA

Za rasvetljavanje uloge i odgovornosti sportskih roditelja, osim podataka dobijenih u stranim studijama, koristićemo podatke dobijene u našim studijama mladih sportista na kampovima MOS-a, kao i deo podataka dobijenih tokom 2008. godine u istraživačkom projektu: "Oblici i stepen nasilja u sportu Srbije"

Pored sp. sudija, novinara i funkcionera, ispitali smo:

1013

Mladih sportista

1155

Starijih sportista

277

Roditelja sportis

350

Trenera

14.11.2010.

OBLICI ISPITIVANOG NASILJA

1. ***Fizičko nasilje/zlostavljanje*** je najvidljiviji oblik nasilja
2. ***Emocionalno nasilje/zlostavljanje*** je verbalni atak na samopoštovanje neke osobe
3. ***Seksualno nasilje/zlostavljanje*** - kada odrasli ili drugi mladi ljudi koriste decu da bi zadovoljili sopstvene seksualne potrebe.
4. ***Zanemarivanje i maltretiranje*** pojavljuje se kada nisu obezbeđeni uslovi za bezbedno izvođenje sportskih aktivnosti
5. ***Zloupotreba droga, korišćenje dopinga*** i svih drugih nedozvoljenih sredstava za podizanje izvođenja.
6. ***Neetički postupci, nepravedni tretmani*** – forsiranja, zapostavljanja, guranja, protežiranja
7. ***Pravno nasilje*** – Kršenje i neispunjavanje ugovornih obaveza.

NAJPRISUTNIJI VIDOVI NASILJA

- ▶ **35.3% mladih i 38.7% starijih sportista** bar jednom je bilo žrtva nekog oblika nasilja!!
- ▶ **Emocionalno, verbalno nasilje** je najprisutniji oblik nasilja nad sportistima (vredanje, psovanje, obraćanje pogrdnim imenima, kritike, ljutnje...)

Doživeli su ga od: Drugih sp.

Mladi sp. **29.0%**

Stariji sp. **32.5%**

Trenera

47.3%

63.0%

Roditelja

20.0 %

27.1%

- ▶ **Fizičko nasilje** je drugi najzastupljeniji vid nasilja.

Doživeli su ga od: Drugih sp.

Mladi sp. **25.0%**

Stariji sp. **28.2%**

Trenera

9.3%

13.6%

Roditelja

15.5%

22.0%

- ▶ **Kažnjavanje dodatnim vežbanjem** je “**najomiljeniji**” i najučestaliji vid fizičkog kažnjavanja koji treneri primenjuju u radu sa sportistima svih uzrasta.

Lično ga je doživelo **75.5% mladih** i **79.0% starijih sportista**, a da ga primenjuju “priznalo” je 71.3% trenera.

NAJČEŠĆI OBLICI NASILJA NAD SPORTISTIMA

Od navedene 22 vrste nasilja, **STARIJ** sportisti najčešće su od vršnjaka, trenera i roditelja **lično doživeli** sledeće:

Dat je % odgovora: 1-2 puta, Nekoliko puta i Često	Drugi sport.	Treneri	Rodi-telji
Kažnjavali su me dodatnim vežbanjem – da trčim krugove, radim sklekove itd.	4.1%	79.0%	4.3%
Vikali su na mene kad pogrešim, psovali i ljutili se	32.5%	63.3%	27.1%
Protežirali, forsirali, “gurali” pojedince koji to ne zaslužuju	10.5%	46.0%	29.4%
Udarali su me, tukli, šutirali, gađali	21.9%	10.7%	22.0%
Čupali me za kosu, vukli za uši, povlačili za dres, hvatali za grlo	28.2%	13.6%	10.5%
Ismevali me, vredjali, ponižavali, psovali, obraćali pogrdnim imenima, ružnim nadimcima	30.0%	25.0%	6.9%
Zahtevali su da treniram, igram u neadekvatnim uslovima: loše vreme i teren, visoka – niska temperat., bez adekv. opreme, lekarskog nadzora..	7.1%	44.1%	5.2%

NEPRIMERENA PONAŠANJA KOJA SU SPORTISTI VIDELI KOD RODITELJA

Dat je zbirni procenat DA odgovora: 1-2 puta; Nekoliko puta i Često.	%
1. Vikali na dete, ljutito ga kritikovali zbog grešaka i lošeg nastup.	71.6
2. Svađali se sa sudijama, psovali ih i vredjali.	69.9
3. Svađali se sa trenerima i zahatevali da njihovo dete igra.	59.2
4. Vredjali trenere i ismevali ih.	51.3
5. Vredjali saigrače svoga deteta ili protivničke igrače.	44.9
6. Nasrtali na sudije, pokušali da ih udare.	44.4
7. Vredjali roditelje drugih sportista.	38.7
8. Nagovarali svoje dete da vara kako bi pobedilo.	31.8
9. Potpuno ignorisali dete, uskraćivali mu pažnju i ljubav nakon lošeg takmičarskog rezultata	28.0
10. Šamarali, tukli dete zbog lošeg sportskog izvođenja.	26.5
11. Podsticali i nagovarali svoje dete-sportistu da namerno povredi protivnika kako bi pobedilo	25.4
12. Vredjali i ismevali sudije zbog njihovog pola	24.8

NEPRIMERENA PONAŠANJA KOJA SU SPORTISTI VIDELI KOD TRENERA

Dat je zbirni procenat DA odgovora: 1-2 puta; Nekoliko puta i Često.	%
1. Kažnjavali dodatnim vežbanjem (npr. istrči krugove, uradi sklekove ..	75.9
2. Svađali se sa sudijama, psovali ih i vredjali.	69.8
3. Ljutito vikali i ismevali sportistu zbog učinjene greške.	56.7
4. U situacijama kada njihov tim ili sportista gubi ponašali se na neprimeren način.	54.3
5. Nagovarali sportiste da prave prekršaje.	49.8
6. Fizički kažnjavali sportiste (šamarali ih, povlačili za uvo, čupali za kosu, povlačili za dres, hvatali za grlo).	42.1
7. Nagovarali sportiste da varaju kako bi pobedili.	41.3
8. Nagovarali sportiste da simuliraju povrede kako bi stekli prednost.	38.8
9. Nasrtali na sudije, pokušali da ih udare.	38.5
10. Vredjali trenere protivničkog tima, ismevali ih.	38.3
11. Svađali se sa roditeljima svojih sportista.	36.7
12. Vredjali i ismevali članove Kluba.	34.7

RODITELJI KAO MODELI SPORTSKOG PONAŠANJA

Svaki roditelj čije se dete bavi sportom ima ključnu ulogu modela dobrog sportskog ponašanja. Deci su potrebni roditelji koji će ih:

- ✓ Usmeravati i podržavati, a ne pritiskati i ucenjivati
- ✓ Biti usmereni na pozitivne aspekte izvođenja, a ne suviše kritični, stalno nezadovoljni, nerealni u svojim ambicijama i očekivanjima, netolerantni na dečije greške i nesavršena izvođenja
- ✓ Učiti decu da razlikuju uspeh od pobjede, neuspeh od poraza
- ✓ **Koji se neće mešati u trenažni proces, neće omalovažavati i podrivati autoritet trenera**
- ✓ **Koji neće uz nemiravati sudije, sumnjati u njihovu etiku i kompetencije**
- ✓ **Koji će im ukazivati na važnost saradnje i timskog rada**
- ✓ **Koji će ih učiti da poštuju pravila igre, fer pleja i dobrog sportskog karaktera**
- ✓ **Koji će ih bezrezervno voleti i podržavati, bez obzira da li pobeđuju ili gube, da li su starteri ili rezerve, da li su zvezde ili obični članovi tima.**

UKOLIKO ŽELE DA KOD SVOJE DECE IZGRADE KARAKTER, I SAMI SE MORAJU TAKO PONASATI!

TRENERI KAO UČITELJI I VASPITAČI

Da bi sportska iskustva mladih bila pozitivna, deca se bavila sportom u zdravoj i bezbednoj sredini, sredini bez nasilja i zlostavljanja – ona moraju imati školovane trenere koji će:

- ✓ **Sportske programe i takmičarske aktivnosti uskladiti sa uzrastom i nivoom sposobnosti učesnika**
- ✓ **Umeti da kreiraju pozitivnu atmosferu za učenje, ne samo sportske tehnike i taktike, već i drugih životno vrednih veština**
- ✓ **Koji će ih učiti timskom radu i sradnji, poštovanju drugih, toleranciji i razumevanju razlika**
- ✓ **Učiti da poštuju sport sam po sebi, pravila igre, protivnike, sudije, navijače i ostale učesnike**
- ✓ **Učiti da uspeh nije samo pobeda, već ulaganje maksimalnog truda, svaki lični napredak, fer igra, dostojanstveno ponašanje u pobedi i porazu**
- ✓ **Koristiti pozitivan pristup u treniranju – više nagrađivati nego kažnjavati, koji će umeti da motivišu, nadahnjuju, budu podrška, inspiracija i uzori za identifikaciju.**
- ✓ **Čiji će moto biti: **SPORTISTI SU PRIMARNI, POBEDA JE SEKUNDARNA!****

TRENERI KAO MODELI SPORTSKOG PONAŠANJA

**TRENERI SU MLADIM
SPORTISTIMA UZORI ZA
MORALNO, FER PLEJ I
SPORTSKO PONAŠANJE.**

- **BUDITE DOBRI
MODELI!**
- **USKLADITE REČI I
DELA!**
- **VI STE UVEK I NA
SVAKOM MESTU
“IZLOG” MORALNOG
PONAŠANJA.**

**MNOGO JE BOLJE AKO SE
JEDAN ČOVEK PONAŠA
SPORTSKI, NEGO KADA
PEDESET SAMO PRIČAJU
O TOME.**

POZITIVAN I NEGATIVAN PRISTUP TRENIRANJU

POBEDA NIJE SVE, ONA JE JEDINA STVAR!

- Prenaglašena je važnost pobjede
- Uspeh se izjednačava sa pobjedom
- Osnovni cilj takmičenja je pobjeda
- Sp. rezultat je na prvom mestu

NEGATIVAN PRISTUP TRENIRANJU

- Sve je podređeno pobjedi
- Rezultat je na prvom mestu
- Za modelovanje ponašanja najviše se koriste različiti vidovi kažnjavanja, kritike, uskraćenja, pritiska

SPORTISTA JE PRIMARAN. POBEDA JE SEKUNDARNA!

- Uspeh se ne izjednačava sa pobjedom
- Uspeh se definiše šire: to je ulaganje maksimalnog napora i svaki lični napred.
- Koriste se autonomni - lični standardi uspešnosti
- Takmičenja se ne organizuju po modelu sporta odraslih

POZITIVAN PRISTUP U TRENIRANJU

- Trener dominantno koristi podsticanja, ohrabrenja i nagrađivanja u procesu učenja sp. tehnike i u svrhu modelovanja i održavanja poželjnih oblika ponašanja

STILOVI U TRENIRANJU I VASPITANJU

-U svom radu sa sportist.: -Težeći najboljim rezultat. u svom odnosu sa detet.:	Treneri: Samopro- cena	Kako st. sportisti ocenjuju trenere	Roditelji: Samopro- cena
a. Više koristim kritike i kazne	2.9%	6.9%	1.8%
b. Podjednako koristim kažnjavanje i nagrađivanje	46.9%	46.9%	12.5%
c. Više koristim pohvale, nagrade i podsticaje nego kažnjavanje i kritikovanje	50.1%	46.2%	85.7%
a i b: Negativan pristup Više kritike i kazne i podjednako nagrađivanje i kažnjavanje	49.8%	53.8%	14.3%
c: Pozitivan pristup Više nagrađivanje, ohrabruvanje i podsticanje nego kažnjavanje	50.1%	46.2%	85.7%

UTICAJ PONAŠANJA RODITELJA I TRENERA NA MLADE SPORTISTE

Rezultati našeg istraživanja iz 2008. pokazuju da mladi sportisti (N=1013; prosečna starost = 13 god, sportski staž = 4.4 god.):

- **Koji opažaju da njihovi treneri dominantno koriste negativan pristup u poređenju sa onim čiji treneri dominantno koriste pozitivan pristup;**
- **Koji imaju suviše kritične, visoko zahtevne i stalno nezadovoljne roditelje (koji se svadaju u vezi sporta svoje dece, posle utakmice im upućuju samo negativne komentare i stalno se fokusiraju na greške, koji su negativno i previše kritički raspoloženi prema njihovim trenerima i sudijama, koji sumnjaju u sp. mogućnosti i sport. karijeru dece, emocionalno reaguju na lošije izvođenje, potenciraju neetičnost trenera i pristrasnost sudija, mešaju se u trenažni proces):**

Ti sportisti

- ✓ **Daleko spremnije prihvataju i primenjuju sve oblike nesportskog, neetičkog i neferplej ponašanja.**

- ✓ **Manje su zadovoljni sobom, pokazuju manje samopoštovanja, manje veruju u svoje opšte i sportske kvalitete, ne smatraju sebe dovoljno vrednim kako sopstvenog, tako i tuđeg poštovanja**
- ✓ **Pokazuju viši nivo generalne agresivnosti, manje su tolerantni na sve vrste frustracija (uskraćenja), skloni su da lako manifestuju nekontrolisani reaktivnu ili instrumentalnu agresivnost.**
- ✓ **Pokazuju veći stepen ljutnje, nezadovoljstva i nagomilanog besa, daleko su skloniji impulsivnom i nepomišljenom reagovanju.**
- ✓ **Pokazuju viši nivo fizičke agresivnosti – lako se i zbog beznačajnih povoda upuštaju u tuče i fizičke obračune.**

- ✓ Manifestuju više nivoe verbalne agresivnosti, skloniji su pretnjama i svađi, lako ih isprovociraju neslaganja, drugačija mišljenja i stavovi
- ✓ Pokazuju više neprijateljstva (hostilnosti), uvereniji su da je život prema njima nepravedan, da su drugi uspešniji, sumnjičavi su i oprezni u tumačenju namera drugih.
- ✓ Manje uživaju u sportu i nemaju pravilnu takmičarsku orientaciju.
- ✓ Dakle, sportisti sa suviše kritičnim, previše involviranim i nikada zadovoljnijim roditeljima, a koje istovremeno vode treneri koji dominантно koriste negativan kritički i kažnjavajući pristup - izloženi su velikim pritiscima i takmičarskom stresu, nagomilavaju negativna iskustva, gube motivaciju, brzo sagorevaju i napuštaju sport nezadovoljni sobom, sa uništenim samopoštovanjem: osećanjem sportske nekompetentnosti i generalne bezvrednosti.

ZADACI

- Postavi 8 pitanja sa po tri ponuđena odgovora od kojih je jedan tačan
 - Šalji na e-mail: v.sale70@gmail.com